

Krajský plán primární prevence rizikového chování
v Jihočeském kraji na období 2012 - 2015

Jihočeský kraj

OBSAH

Úvod	3
1. Základní demografické údaje	4
1. 1. Administrativní členění kraje	4
1. 2. Struktura a počet obyvatel	5
1. 3. Nezaměstnanost	5
1. 4. Mzdy	5
1. 5. Počet základních a středních škol a počet žáků	6
2. Východiska krajského plánu a SWOT analýza	7
2. 1. Cíle krajského plánu	7
2. 2. SWOT analýza	7
2. 3. Analýza výskytu rizikových projevů chování na školách a školských zařízení	9
3. Priority krajského plánu na léta 2012 - 2015	14
4. Koordinace primární prevence	16
5. Síť služeb	18
6. Dokumenty upravující oblast primární prevence kraje	22
6. 1. Dokumenty kraje	22
6. 2. Koncepční dokumenty Jihočeského kraje	22
6. 3. Další koncepční materiály Jihočeského kraje	22
7. Aktivity kraje v oblasti primární prevence	23
8. Financování služeb primární prevence	24
8. 1. Přenesená působnost	24
8. 2. Samostatná působnost	24
9. Vytvoření, projednání a schválení krajského plánu	25
10. Závěr	26
Seznam použitých zkratk	27

Úvod

Vedle základního poslání škol a školských zařízení Jihočeského kraje je primární prevence rizikového chování důležitou součástí činnosti škol. Realizuje se v každé škole na základě vypracovaného Preventivního programu v součinnosti se Školním vzdělávacím programem v osnovách a učebních plánech Školního vzdělávacího programu a dalších dokumentů škol.

Pod pojmem rizikové chování se v kontextu rozumí zejména předcházení následujícím rizikovým jevům v chování žáků: záškoláctví, šikana, násilí, divácké násilí, kriminalita, delikvence, vandalismus, závislost na politickém a náboženském extremismu, rasismus, xenofobie, užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky – dále jen „OPL“), onemocnění HIV/AIDS a další nemoci šířící se krevní cestou, poruchy příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie), netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling).

Jihočeský kraj klade důraz především na specifickou primární prevenci, to znamená na aktivity a služby zaměřené na populaci, u které lze v případě jejich absence očekávat rizikový vývoj. Specifická primární prevence se snaží předcházet výskytu rizikového vývoje, případně jej co nejdéle oddálit nebo minimalizovat jeho možné nepříznivé dopady pro jednotlivce, rodiny a místní společenství. Specifické primárně-preventivní programy se tedy explicitně zaměřují na určitou cílovou skupinu a snaží se hledat způsoby, jak předcházet vzniku a rozvoji rizikového chování. Základním principem prevence rizikového chování u dětí a mládeže proto jsou výchova ke zdravému životnímu stylu, podpora osvojování si pozitivního sociálního chování a rozvoje sociálních kompetencí vedoucí k harmonickému rozvoji osobnosti. Podstatou primární prevence je kontinuita, systematičnost a komplexnost preventivního působení s ohledem na věk dítěte a jeho aktuální prožívání světa. Zvláštní zřetel by měl být v rámci plánovaného období kladen na prevenci a nápravu v celé šíři negativních jevů, tj. poruchy chování, primární prevence, prevence a náprava šikany, uvolňování napětí v třídních kolektivech, odstraňování agresivity, komunikace mezi dětmi a dospělými. Je žádoucí rozšířit poradenství i na dospělé pedagogické pracovníky (učitele), pomoci jim před syndromem vyhoření, pomáhat jim v harmonizaci klimatu sborů a tříd.

1. Základní demografické údaje

Jihočeský kraj leží při jižní hranici České republiky s Rakouskem (Horní a Dolní Rakousko) a Spolkovou republikou Německo (Bavorsko). Má rozlohu 10 057,3 km², (což je 12,8% rozlohy České republiky). V kraji žije podle údajů ČSÚ 639 096 obyvatel, hustota obyvatel je nejnižší v České republice (63,4 osob/km²). Jihočeský kraj se sídlem v Českých Budějovicích je vymezen územím okresů České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachovice, Strakonice a Tábor.

1.1. Administrativní členění

Jihočeský kraj patří v rámci České republiky mezi málo urbanizované území; v současnosti má celkem 623 obcí, z toho 52 se statutem města. Z geografického hlediska je území kraje rozděleno na 7 okresů a administrativně se dělí na 17 správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

Územně - administrativní členění Jihočeského kraje

Jihočeský kraj je dlouhodobě vnímán především jako zemědělská oblast s rozvinutým rybníkářstvím a lesnictvím. Až v průběhu minulého století se zde rozvinul průmysl se zaměřením na zpracovatelské činnosti.

Příhraniční charakter kraje poskytuje možnosti efektivní přeshraniční spolupráce ve výrobní oblasti i v oblasti služeb spolu s rozvojem cestovního ruchu, kde je využívána celková atraktivita kraje s méně narušenou přírodou a množstvím kulturních památek. *(Příhraniční poloha má ovšem své dopady i do jiných oblastí, kterých se dotýká i tento krajský plán prevence – rozvinutá pouliční prostituce – Kaplicko, Velenicko, Prachaticko; obchod s OPL – kde získávají čím dále větší váhu bývalé tržnice, „drogová turistika“)*

1.2. Struktura a počet obyvatel

Jihočeský kraj je krajem s nejmenší hustotou zalidnění z celé České republiky. Koncem roku 2011 v kraji žilo více než 639 096 obyvatel, tedy 64 obyvatel na 1 km². Z jeho sedmi okresů má největší hustotu obyvatelstva okres České Budějovice, kde žije téměř 30 % obyvatel kraje. Je to dáno především soustředěním do samotného města České Budějovice, v němž bydlí 94,8 tis. osob. Dalšími velkými městy jsou Tábor (35,3 tis. obyvatel), Písek (29,9 tis. obyvatel), Strakonice (23,0 tis. obyvatel) a Jindřichův Hradec (22,4 tis. obyvatel). V těchto 5 městech žije téměř třetina Jihočechů. Naproti tomu nejmenší obce do 200 obyvatel představují 37,7 % z celkového počtu obcí, ale žije v nich pouze 4,1 % celkového počtu obyvatel kraje. Nejmenší obcí v kraji (i v celé České republice) je obec Vlkov v okrese České Budějovice s 17 trvale žijícími obyvateli.

Věková struktura obyvatel kraje je obdobná jako v celé České republice; průměrný věk v kraji i ČR je 40,9 roku. Od demografické struktury kraje se výrazněji odlišuje pohraniční okres Český Krumlov s pestřejším národnostním složením. Je zde mladší věková struktura, téměř nejvyšší porodnost a nejnižší úmrtnost. Okres Český Krumlov společně s okresem České Budějovice zaznamenával trvalý růst početních stavů obyvatel. Naproti tomu v ostatních okresech počty obyvatel spíše stagnovaly. ^{Zdroj ČSÚ}

1.3. Nezaměstnanost

Podle údajů MPSV činila **míra nezaměstnanosti** v Jihočeském kraji ke konci 2. čtvrtletí 2012 6,76 %. V porovnání s předchozím měsícem klesla o 0,15 procentního bodu a oproti červnu 2011 byla vyšší o 0,1 procentního bodu. U mužů dosahovala v červnu míra nezaměstnanosti 5,49 %, u žen pak byla vyšší – 8,42 %. V mezikrajském srovnání je míra registrované nezaměstnanosti v Jihočeském kraji čtvrtá nejnižší. ^{Zdroj ČSÚ}

1.4. Mzdy

Z pohledu meziročního srovnání došlo k nárůstu mzdy o **705 Kč**. Přírůstek 3,4 % je v porovnání s republikovým průměrem poněkud nižší a řadí Jihočeský kraj až na 10. pozici v ČR. Skutečná výše mzdy je na 9. pozici, přičemž nižší průměrnou úroveň mají pouze kraje Vysočina, Olomoucký, Pardubický, Zlínský a Karlovarský. Rozdíl mezi průměrnou mzdou v Jihočeském kraji a průměrem za celou republiku je 2 663 Kč a tento rozdíl se meziročně zvýšil. Také se zvýšil rozdíl proti průměru za Hlavní město Prahu a dosahuje 10 382 Kč. Průměrná mzda vyjádřená na fyzické osoby byla v 1. čtvrtletí 2012 v Jihočeském kraji 20 747 Kč s meziročním nárůstem 3,3 %. ^{Zdroj ČSÚ}

1.5. Počet základních a středních škol a počet žáků

V Jihočeském kraji vykonávají činnost školy nebo školská zařízení právnické osoby, jejichž zřizovatelem je kraj, obec, stát, registrovaná církev nebo náboženská společnost.

Síť školských zařízení tvoří 301 mateřských škol, 252 základních škol a 95 středních škol, včetně 25 gymnázií. Vysokoškolské vzdělání je možno získat v Českých Budějovicích na některé z osmi fakult Jihočeské univerzity (ekonomické, filozofické, pedagogické, přírodovědecké, teologické, zdravotně sociální, zemědělské, rybářství a ochrany vod) nebo na Vysoké škole technické a ekonomické. V Jindřichově Hradci sídlí Fakulta managementu Vysoké školy ekonomické Praha. Kromě toho je možno studovat na 2 soukromých vysokých školách, a to Vysoké škole evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích nebo na Filmové akademii M. Ondříčka v Písku. Na vysokých školách v kraji studuje cca 18 tisíc studentů.

Přehled škol a školských zařízení Jihočeském kraji rozříděných podle zřizovatele

	ZŘIZOVATEL				
	kraj	církev	obec	soukromé	celkem
mateřské školy	7	4	146/139 /součástí ZŠ	5	162
základní školy	21	3	223	5	252
střední školy a VOŠ	72	2	2	19	95
základní umělecké školy	22	0	9	3	34
domy dětí a mládeže	9	1	1	0	11
vysoké školy	2	-	-	3	5
celkem	133	10	381	35	559

(stav k 1. 1. 2012)

Počty žáků ve školním roce 2011/2012

Mateřská škola	22 055
Základní škola	49 737
Střední škola	32 101
Vysoká škola	17 828
CELKEM	121 721

2. Východiska krajského plánu, SWOT analýza

2.1. Cíle krajského plánu

Hlavním cílem krajského plánu je souhrnné zpracování jednotlivých ukazatelů, činností a organizačního zajištění, které vystihují aktuální situaci v oblasti prevence rizikového chování v Jihočeském kraji – popisuje skutečný stav, případná rizika, nastiňuje kroky nezbytné pro zlepšení slabých stránek a eliminaci hrozeb.

Za účelem zjištění hlavních cílů, jednotlivých dílčích cílů a priorit pro oblast efektivního výkonu primární prevence rizikového chování je potřeba se opřít o objektivní údaje, které nám zajistí SWOT analýza.

2.2. SWOT analýza

SWOT analýza popisuje skutečný stav, případná rizika, nastiňuje kroky nezbytné pro zlepšení slabých stránek a eliminaci hrozeb.

SWOT analýza byla sestavena členy pracovní skupiny, která se skládá z pracovníků KÚ JČK, metodiky z PPP a zástupců NNO.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Funkční grantový program kraje na certifikované protidrogové programy primární prevence - Stabilizovaná síť NNO v Jihočeském kraji poskytující kvalitní služby v primární prevenci rizikového chování, reagují na potřeby škol (zajišťují prevenci všeobecnou a selektivní) - Systém koordinace a metodického vedení (MPP školy) kraj → Metodici v PPP → ŠMP (neustále se zlepšující) - Ochota ŠMP vzdělávat se a získat kvalifikační předpoklady pro výkon své funkce - Metodici PPP – pedagogičtí pracovníci (očekávaná změna od 9/2012) - Existence systematických a dlouhodobých programů PP - Existence certifikačního procesu primární prevence v resortu školství - Navázaná spolupráce, koordinace a komunikace mezi metodiky (z PPP, školními) a poskytovateli PPRCH - Existuje opora v legislativě primární prevence rizikového chování (vyhlášky a metodické pokyny MŠMT) - Ochota většiny ŠMP realizovat a koordinovat primární prevenci i přes nesnížené pracovní úvazky a nedostatečné finanční ohodnocení - Prezentace a komunikace přes webové stránky (kraj, metodici v poradnách, školní metodici) - Existuje spolupráce (městská policie, policie PČR, zdravotní instituce, speciální školství, SVP, výchovné ústavy, OSPOD, PPP) - Vysoký zájem o konference prevence rizikového chování	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatek finančních prostředků na realizaci PP programů (zejména pro oblast prevence kriminality, která v současné době ve velké míře převyšuje potřebu drogových programů) - Nesystematické přerozdělování finančních prostředků z centrálních zdrojů - Zpětná centralizace finančních prostředků na primární prevenci rizikového chování MŠMT ČR, neposkytování finančních prostředků krajům - Nevůle samospráv některých obcí k podpoře problematiky primární prevence rizikového chování - Chybí grantový program kraje na programy primární prevence rizikového chování - Chybí systém návazné primární prevence rizikového chování (mimo drogovou problematiku) (SP+TP) na SŠ, zejména na SOU - Absence (nedostatek) intervenčních programů v některých regionech - Nevyhovující úroveň evaluace primární prevence rizikového chování (zejména na školách) - Potíže se zjišťováním efektivity programů primární prevence rizikového chování, nedostatečná kontrola kvality necertifikovaných programů - Financování poskytovatelů PP pouze na 1 rok – ohrožení odborných personálních lidských zdrojů, nemožnost plánování do budoucna a rozvoje služby - Omezování finančních prostředků na prevenci RCH se snižující se tendencí - Není dostatek času ve škole na komplexní a dostačující PP - Certifikace nezaručuje dlouhodobé financování ani získání finančních prostředků z centrálních zdrojů,

	<p>přidělování více finančních prostředků na necertifikované programy bez kontroly kvality</p> <ul style="list-style-type: none"> - Na školách není vždy ochota (ze strany vedení i pedagogů) vytvářet prostor pro komplexní PP, navíc není dostatečná erudovaná práce s třídním kolektivem - Malá informovanost veřejnosti o smyslu primární prevence rizikového chování - Způsob financování vede k nestabilitě a k nemožnosti plánování programů primární prevence rizikového chování vyváženě na celý školní rok - Systém upřednostňuje byrokracii
Příležitosti	Ohrožení
<ul style="list-style-type: none"> - Zvýšení informovanosti ředitelů škol a školských zařízení o potřebě realizace primární prevence rizikového chování v souladu se zákonem nařízenými náležitostmi a současně nutnosti podpory dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v této oblasti - Podpora vzdělávání pedagogických pracovníků a podpora vzdělávání v oblasti práce s celou třídou jako skupinou - Realizace efektivní kontroly kvality programů primární prevence rizikového chování - Zavedení víceletého financování - Podpora poskytovatelů primární prevence rizikového chování krajem, zviditelnění jejich práce, více informovat veřejnost - Vyšší zapojení odborných procesů (etopedi, psychologové...) - Vyšší uchopení/zakotvení primární prevence rizikového chování do škol a NNO poskytující služby - Pokračovat v setkávání s odborníky a další rozvoj 	<ul style="list-style-type: none"> - Pokračující zhoršování podmínek realizace výkonu primární prevence rizikového chování na školách a školských zařízeních (podceňování potřeby vzdělávání pedagogů, nesnížení přímé míry vyučovací povinnosti pro školní metodiky prevence atd.), ztráta motivace školních metodiků prevence a odborníků - Další snižování finančních prostředků poskytovatelům primární prevence - ohrožení existence služeb a rozsahu prevence ve školách, odliv odborníků - Nedostatečné financování primární prevence rizikového chování, zejména z krajských finančních zdrojů. - Upřednostňování určitých typů prevence RCH s ohledem na grantové programy bez ohledu na aktuální potřeby krajů - Odchod erudovaných pracovníků za lepším výdělkem a jistotou - Společenská tolerance rizikových forem chování, negativní jevy se stanou „normou pro děti“ - Realizace neodborné a nekvalifikované primární prevence rizikového chování na školách a školských zařízeních (zejména vstupem nekvalifikovaných realizátorů) - Snížení míry spolupráce aktérů primární prevence na vertikální i horizontální úrovni

Schéma SWOT analýzy:

S – strength – silná stránka, označuje pozitiva, úspěchy, přednosti, to co se aktuálně v kraji v oblasti prevence rizikového chování dětí a mládeže daří.

W – weakness – slabá stránka, zaznamenává současné rezervy, slabiny, to co se aktuálně v kraji v oblasti prevence rizikového chování dětí a mládeže příliš nedaří.

O – oportunity – příležitosti, popisuje to, co by v budoucnosti mohlo přinést zlepšení situace, čeho je možné v kraji v oblasti prevence rizikového chování dětí a mládeže využít.

T – threat – hrozby, mapuje nebezpečí, která by mohla v budoucnu přinést zhoršení situace či vážné ohrožení v oblasti prevence rizikového chování dětí a mládeže.

2.3. Analýza výskytu rizikových projevů chování na školách a školských zařízeních

(Analýza výskytu vychází z Vyhodnocení Závěrečných zpráv za školní rok 2010/2011)

Školní preventivní strategie (dříve Minimální preventivní program)

Základním koncepčním materiálem v oblasti prevence rizikového chování zůstává ve školách Minimální preventivní program (dále jen „MPP“). Termín „školní preventivní strategie“ je pouze zástupný, neboť termín MPP je uvedený v § 18 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami. Zpracování MPP je v souladu s § 29 odst. 1 a § 30 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Minimálně preventivní program je dokument školy zaměřený na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Cílem MPP je zvýšit odolnost dětí a mládeže vůči rizikovému chování a tím dosáhnout zlepšení vztahů v třídním kolektivu a celkově příznivého sociálního klimatu ve škole mezi žáky různých věkových kategorií. Měl by zejména pomáhat těm jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (minoritám, cizincům, dětem).

MPP definuje Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j.: 21 291/2010-28 s platností od 1. 1. 2012. Důležitou součástí Metodického doporučení je praktický návod pro školy „Co dělat když“, který obsahuje velice detailní a současně praktické doporučení ředitelům škol a školním metodikům prevence, jak se zachovat při výskytu určitého rizikového chování ve školách.

Zpracování MPP je zakotveno v Souboru pedagogicko-organizačních opatření pro mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, základní umělecké školy, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a školská zařízení. MPP připravuje a koordinuje v jednotlivých školách a školských zařízeních školní metodik prevence. Prevence rizikového chování (ve specifické i nespecifické formě) je taktéž součástí školních vzdělávacích programů. V rámci realizace MPP se využívá kromě předávání informací o rizikových formách chování, také informace o různých interaktivních a zážitkových programech. Přímými realizátory preventivních programů ve školní výuce jsou většinou přizvaní místní externí odborníci.

Minimálně preventivní program je zpracováván na jeden školní rok a zodpovídá za něj školní metodik prevence. Na tvorbě a realizaci Minimálně preventivního programu se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy. MPP podléhá kontrole České školní inspekce, je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy.

Vyhodnocení obdržených Závěrečných zpráv o plnění Minimálně preventivního programu za školní rok 2010/2011 je pouze ze sledovaných dat základního a středního školství. Celkově bylo vyhodnoceno 211 základní a středních škol (včetně škol samostatně zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami). Některé školy sdělují metodikům prevence v PPP vyhodnocení MPP slovní formou, z čehož

však není možné požadované data zjistit, a proto vyhodnocené MPP předané slovní formou nemohou být do celokrajského vyhodnocení zařazeny.

Tabulka 1: znázorňující celkový počet zapojených škol do vyhodnocení ve školním roce 2010/2011

Okres	Celkem škol	
	ZŠ	SŠ
České Budějovice	21	13
Český Krumlov	29	8
Jindřichův Hradec	19	7
Písek	17	10
Prachatice	30	7
Strakonice	16	9
Tábor	16	9
Celkem	148	63

Na území Jihočeského kraje působí velké spektrum organizací, které vzdělávají pedagogické pracovníky v problematice prevence rizikového chování.

Témata, o která je mezi pedagogy všeobecně největší zájem:

- Šikana, její diagnostika a řešení
- Řešení konfliktních situací ve třídě (komunikace, vztahy, emoce)
- Způsoby řešení záškoláctví
- Vandalismus
- Komunikace s rodiči
- Krádeže
- Praktické návody „co dělat, když....“
- Syndrom vyhoření
- Vztahy mezi učiteli
- Poruchy chování dětí a mládeže

Tabulka 2: počet ŠMP, kteří absolvovali specializační vzdělávání školního metodika prevence

	ANO	NE
ZŠ	52	83
SŠ	33	37

Aktivní zapojování rodin do života škol a školských zařízení

Z předešlých zkušeností lze i nadále konstatovat, že do preventivních programů na školách a ve školních zařízeních v Jihočeském kraji se zatím stále nedaří zapojovat rodiče a zákonné zástupce. Rodiče zpravidla nemají o preventivní aktivity zájem anebo neví, čím by jim mohla být přínosná témata z oblasti prevence rizikového chování. Obecně se větší zájem rodičů o dění na škole a tuto problematiku prevence rizikového chování objevuje na prvním stupni základních škol, kde spolupráce s rodiči funguje aktivněji. Na druhém stupni je již spolupráce o něco horší a preventivní činnost s rodiči na středních školách se často omezuje pouze na oslovování rodičů prostřednictvím písemných sdělení či předávání informací na třídních (rodičovských) schůzkách (především prvních ročníků).

„Většina škol, a to převážně střední školy se omezují pouze na informační schůzky o prospěchu studentů, koncerty, dny otevřených dveří, plesy. Školy seznámí rodiče s prevencí na rodičovských schůzkách na začátku školního roku, kde se předpokládá vysoká účast rodičů. Při této příležitosti si zvou i odborníka z řad poskytovatelů a rozdávají informační letáky. Ukazuje se, že spolupráce rodičů funguje spíše v individuální formě, ovšem to se děje v případech již vzniklých problémů“.

„Dlouhodobá spolupráce funguje pouze na waldorfských školách, kde jsou rodiče součástí dění dne.“

Přesto se školy v Jihočeském kraji neustále snaží prohlubovat spolupráci s rodiči v oblasti prevence rizikového chování. Ve školním roce 2010/2011 bylo realizováno na základních školách 85 preventivních aktivit a 33 preventivních aktivit na středních školách.

Aktivity pro rodiče byly nejčastěji realizovány na téma:

- Návykové látky
- Šikana, kyberšikana
- Beseda o drogách
- Prevence závislostí NL a související legislativa
- Problémy s nástupem dětí do 1. tříd
- Den zdraví
- Prevence šikany
- Beseda s policií
- Informace o RCH ve školním časopise
- Rada rodičů – seznámení s MPP
- Alkohol, drogy, kouření
- Vandalismus, extremismus, sekty
- Sexuální výchova, pohlavní choroby
- Kouření a agresivní chování

Daleko více se daří školám a školským zařízením zapojit rodiče do neformálních akcí typu: sportovní aktivity, dny otevřených dveří, vánoční/velikonoční besídky, společné výlety a poznávací zájezdy, plesy, pečení buřtů, úklidy, vítání prvňáčků nebo loučení s deváťáky, kulturní představení (divadla, přednášky, rukodělné dílny) apod.

Nejčastější problémy, se kterými se školy ve školním roce 2010/2011 u žáků potýkaly, jsou agresivní chování (šikana), konzumace alkoholu a drog (nejčastěji jde o kouření žáků a studentů), krádeže, nekázeň (výchovné problémy, lhaní, podvody), záškoláctví, vandalismus a sebepoškozování.

Tyto případy RCH jsou nejčastěji zjištěny na základě:

- podnětů (oznámení, svědectví) ze strany třídního učitele, spolužáků či rodičů
- přistižení žáka
- zhoršení ve výuce nebo zdravotního stavu žáka
- provedené diagnostiky třídních kolektivů

Situaci při výskytu RCH zpravidla řeší školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel společně s vedením školy. Často také za přispění pomoci dalších institucí (PPP, místní NNO, krizové centrum, Policie ČR, OSPOD apod.).

Využívané možnosti řešení RCH školou:

- rozbor situace a následná práce s třídním kolektivem s výchovnými problémy, s projevy šikany apod. (psychosociální hry, přednášky, besedy na různá témata z oblasti prevence rizikového chování, které jsou důležitá a potřebná z vyhodnocené situace školy - př. šikana, agresivita, vztahové problémy a další; aktivity směřující ke zklidnění třídního kolektivu, relaxační chvíle, zážitkový program, skrytý vrstevnický program),
- individuální práce se studentem, s rodiči,
- u opakovaného záškoláctví diagnostikovaný pobyt v SVP,
- kázeňská opatření,
- osobní rozhovory,
- vyloučení agresora ze školy,
- zajištění zdravotního, psychologického, psychiatrického šetření a péče nebo speciálně pedagogické vyšetření.

Tabulka 3: Výskyt rizikových forem chování ve školách ve školním roce 2010/2011

	ALKOHOL		KOUŘENÍ		OSTATNÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY		AGRESIVNÍ FORMY CHOVÁNÍ vč. ŠIKANY		KRÁDEŽE	
	žáků	případů	žáků	případů	žáků	případů	žáků	případů	žáků	případů
ZŠ	28	19	272	342	26	16	311	226	89	88
SŠ	40	34	306	380	14	11	33	29	22	22

Další RCH vyskytující se nejčastěji ve školách:

- neomluvená absence, záškoláctví
- šikana, kyberšikana
- vztahy mezi spolužáky
- extremismus
- sebepoškozování
- kouření
- agresivní chování
- nekázeň, krádeže, vulgarismy
- šíření návykových látek
- ničení majetku
- lhaní podvody, falšování

3. Priority krajského plánu na léta 2012 – 2015

Níže uvedené priority krajského plánu vycházejí ze Strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže Jihočeského kraje na období 2012 – 2014, ze znalostí regionu a z výše uvedené SWOT analýzy. Priority vycházejí z obecnějšího charakteru hlavních a specifických cílů v oblasti krajské politiky primární prevence rizikového chování.

Hlavní cíle

- snížení nárůstu rizikových forem chování mezi dětmi a mladými lidmi, za použití těchto nástrojů:
  - vymezení organizačního a institucionálního rámce prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti Jihočeského kraje a jeho implementace do praxe
  - výchova dětí a mládeže ke zdravému životnímu stylu
  - rozvoj a podpora sociálních kompetencí u všech cílových skupin

Specifické cíle

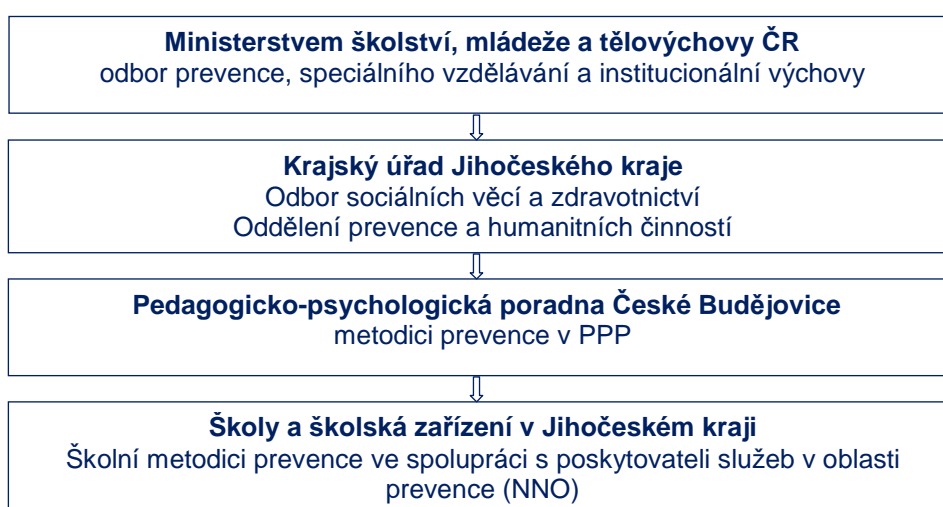
- **Zajistit dostupnost efektivní primární prevence rizikového chování pro děti a mládež na území Jihočeského kraje**
  - hlavním úkolem kraje, je provázat Preventivní programy škol s regionálními programy s cílem zohlednění místních a specifických problémů škol
  - pomáhat a zajišťovat pomoc ve výkonu primární prevence na školách a školských zařízeních v oblasti prevence rizikového chování, personální ukotvení v Pedagogicko-psychologické poradně Jihočeského kraje
  - podporovat tvorbu příznivého školního klimatu a školních preventivních strategií, které povedou ke zmírnění společensky nežádoucích jevů a dalších forem rizikového chování
  - podporovat realizaci preventivních programů ve školách a zařízeních pro volný čas dětí a mládeže (snaha využít finančních prostředků i z dalších zdrojů)
  - udržet síť nestátních neziskových organizací a jejich služeb (programů primární prevence)
- **Přispívat ke zvyšování odborné úrovně a dalšímu průběžnému vzdělávání metodiků prevence, pedagogických pracovníků a poskytovatelů služeb v oblasti prevence rizikového chování**
  - vytvořit a zajistit pedagogickým pracovníkům ze strany škol a školských zařízení kvalifikační 250 hodinové studium pro školní metodiky prevence
  - nastavit funkční systém vzdělávání školních metodiků prevence, zvýšit erudici všech pedagogů, včetně mateřských škol, ve znalostech preventivního působení a validních evaluačních mechanismů (vzdělávání, výměna zkušeností)

- zajistit odpovídající vzdělávání a metodické materiály poskytovatelům služeb, zajišťovat odborné vzdělávací semináře pro pracovníky v oblasti rizikového chování, které by měly být zaměřeny na zvyšování odborné úrovně v oblasti prevence rizikového chování
- **Podporovat a vytvářet podmínky pro poskytování kvalitních programů specifické primární prevence se zaměřením na všeobecnou (nejčastěji u škol a školských zařízení), selektivní i indikovanou primární prevenci (kterou nejčastěji zajišťují NNO)**
  - podporovat programy zaměřené na prevenci všech forem rizikového chování
  - vytvářet podmínky pro činnost metodiků prevence v pedagogicko-psychologických poradnách
  - podporovat a pomáhat v činnostech škol, školských zařízení a NNO, které jsou realizátory prevence rizikového chování v kraji
  - zachovat síť metodiků prevence v PPP, aby mohla být dostatečně prováděna metodická a konzultační činnost směrem ke školám, školským zařízením, pedagogům, rodičům nebo zákonným zástupcům.
- **Intenzivněji podporovat informovanost a dostupnost informací v oblasti primární prevence rizikových faktorů chování u dětí a mládeže**
  - předávat aktuální informace z oblasti prevence rizikového chování prostřednictvím hlavních pilířů: webové stránky kraje a webový portál prevence-info.cz
- **Sledovat kvalitu a efektivitu práce v oblasti primární prevence rizikového chování**
  - vytvořit jednotnou podobu a vyhodnocení Preventivních programů škol a školských zařízení

4. Koordinace primární prevence

Páteří systém prevence rizikového chování u dětí a mládeže tvoří Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, odbor prevence, speciálního vzdělávání a institucionální výchovy, sekce "Prevence rizikového chování". MŠMT vydává a připravuje strategické dokumenty v oblasti prevence rizikového chování u dětí a mládeže pro dané období, legislativně vymezuje aktivity v rámci preventivních aktivit na školách a školských zařízeních.¹ Krajský úřad Jihočeského kraje, krajská pedagogicko-psychologická poradna a její detašovaná pracoviště v okresech (České Budějovice, Český Krumlov, Písek, Prachatice, Strakonice, Jindřichův Hradec a Tábor), školy a školská zařízení a pracovníci zařazení do organizační struktury těchto zařízení s odpovědností za zajištění a realizaci preventivních opatření v obvodu působení.

Páteř prevence rizikového chování ve školství

V Jihočeském kraji se oblastí prevence rizikového chování zabývá v samostatné působnosti oddělení prevence a humanitní činnosti, odbor sociálních věcí a zdravotnictví krajského úřadu.

V oblasti prevence rizikového chování plní oddělení řadu úkolů. Jednak je to stanovování základních strategií v daných oblastech, stanovení priorit na budoucí období, podpora vytváření struktury subjektů realizujících či spolupodílejících se na vytyčených prioritách a v neposlední řadě podpora vytváření materiálních, personálních a finančních podmínek nezbytných pro vlastní realizaci prevence ve školství. Na oddělení prevence a humanitní činnosti zabezpečuje tuto funkci krajská školská koordinátorka prevence. Jejím úkolem je vytvářet a inovovat krajské koncepce, spolupracovat s dotčenými odbory Krajského úřadu Jihočeského kraje (protidrogovým koordinátorem, manažerem prevence kriminality, s metodikem sociální prevence, koordinátorem romských poradců, odborem školství, mládeže a tělovýchovy (OŠMT) a dalšími subjekty participujícími na řešení problematiky prevence na úrovni kraje) a především s krajskou pedagogicko-psychologickou poradnou.

¹ Zdroj: MŠMT, *Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti Ministerstva školství, mládeže a sportu na období 2005 - 2008 a 2009 - 2012.*

V úzké spolupráci s metodiky prevence v PPP monitoruje ve školách a školských zařízeních v Jihočeském kraji realizaci Minimálně preventivních programů a navazujících aktivit v oblasti prevence rizikového chování. Provádí kontrolu a připravuje vyhodnocení Minimálně preventivních programů a dalších aktivit škol a školských zařízení v oblasti prevence rizikového chování v kraji. Účastní se porad se školními a okresními metodiky prevence v jednotlivých okresech. Od roku 2009 se začala uskutečňovat pravidelná setkávání s poskytovateli programů primární prevence (neziskovými organizacemi), kteří zabezpečují preventivní programy pro školy a školská zařízení. Dochází k předávání vzájemných informací a poznatků na poli prevence. Na vertikální úrovni krajská školská koordinátorka prevence aktivně spolupracuje s věcně příslušným resortem MŠMT - odborem prevence, speciálního vzdělávání a institucionální výchovy, úsekem prevence pověřeným koordinací na MŠMT, nadresortním orgánem - Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky a ostatními krajskými školskými koordinátory prevence.

Krajská koordinátorka prevence je členkou výboru krajských školských koordinátorů prevence při MŠMT ČR, podílí se na výběru projektů v dotačním programu MŠMT ČR ze státního rozpočtu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování. Spolupracuje s odborem pověřeným koordinací prevence na MŠMT ČR. Pracuje jako členka krajské protidrogové koordinační skupiny a skupiny prevence kriminality. Organizuje pravidelné porady pracovní skupiny. Setkává se a spolupracuje se zástupci NNO, městských úřadů, Policií ČR, úsekem prevence krajského hasičského záchranného sboru.

Na internetových stránkách Jihočeského kraje (v sekci Krajský úřad/Odbor sociálních věcí a zdravotnictví) je vytvořen odkaz „**Prevence rizikového chování**“, který je určen nejenom školním metodikům prevence, ale také rodičům a dalším subjektům působícím v oblasti primární prevence. Pod tímto odkazem jsou zveřejňovány aktuální informace z oblasti prevence, k volnému stažení jsou zde dostupné metodické, koncepční, legislativní materiály a publikace.

5. Sít služeb

Sít služeb směřuje k efektivnímu zajištění primární prevence rizikového chování v Jihočeském kraji, v současné době je na dobré úrovni a je dlouhodobě stabilní.

Mezi hlavní poskytovatele patří zejména:

- Školy a školská zařízení
- Pedagogicko-psychologická poradna Jihočeského kraje
- Nestátní neziskové organizace
- Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
- Další organizace – oddělení sociálně právní ochrany dětí, probační a mediační služba, městská policie, Policie ČR

Odkaz na stránky PPP České Budějovice <http://www.pppcb.cz/>

Okres	Adresa	Metodik prevence PPP	Telefon	E-mail
České Budějovice	Nerudova 59, 370 04 České Budějovice	Edita Mečířová Tobi Pavla Nýdlová	387 927 177 387 927 111	edita.mecirova@pppcb.cz prevence@pppcb.cz
Český Krumlov	Kaplická 19, 381 01 Český Krumlov	Mgr. Jakub Průcha	380 714 486 773 624 919	jakub.prucha@pppcb.cz
Jindřichův Hradec	Pravdova 837/II, 377 01 J. Hradec Nám. republiky 86/II 380 01 Dačice	Bc. Božena Havlová	725 438 733	havlova@pppcb.cz
Písek	Erbenova 722, 397 01 Písek	Mgr. Marie Krčková	382 213 387 724 831 376	marie.krckova@pppcb.cz
Prachatice	Zlatá stezka 245, 383 01 Prachatice	Mgr. Vladimír Hettner	388 313 519 777 897 109	vladimir.hettner@pppcb.cz
Strakonice	Chelčického 555, 386 01 Strakonice	Mgr. Pavel Vácha	383 321 704	paja.vacha@centrum.cz
Tábor	Budova ŠPS ul. Martina Koláře 2118, 390 02 Tábor	Mgr. Julie Bláhová	381 252 851 603 351 153	julie.blahova@pppcb.cz

Místní poskytovatelé programů primární prevence (NNO)

Název	Adresa	Kontaktní osoba	Webové stránky E-mail	Stručná charakteristika poskytovaných aktivit
ARKÁDA – SOCIÁLNĚ PSYCHOLOGICKÉ CENTRUM, o. s.	Husovo náměstí 2/24, 397 01 Písek	Bc. Zuzana Rysová	www.arkadacentrum.cz info@arkada-pisek.cz rysova@arkada-pisek.cz	Certifikovaný program Projekty občanského sdružení jsou koncipovány jako nabídka různých preventivních aktivit pro základní a střední školy v píseckém a míleuském regionu. Jedná se o ucelené programy i o jednorázové především osvětové aktivity. Aktuální nabídku témat a programů najdete na internetových stránkách organizace.
PORTUS, o. s.	Vodňanská 7, 383 01 Prachatice	Ing. Petr Smíd	www.portusprachatice.cz phenix@portusprachatice.cz	Certifikovaný program Primární prevence Phénix nabízí komplexní a kontinuální systém specifické primární prevence (alkohol, cigarety, drogy, sex, vztahy v kolektivu, komunikace mezi žáky, tolerance, rasismus, kyberšikana a mnoho dalších). Své preventivní aktivity realizuje pomocí interaktivních besed pro žáky od prvních tříd až po studenty středních škol.
DO SVĚTA, o. s. (navazuje a plynně pokračuje v projektech a odkazů primární prevence Prevent, o. s.)	Heydukova 349, 386 01 Strakonice	Mgr. Štefan Schwarc	www.dosveta.org www.adaptaky.cz www.kurzuyavzdelavani.cz dosveta@dosveta.org	Certifikované programy specificky zaměřené na primární prevence v rámci i mimo rámec školní docházky (Adaptační kurzy) pro základní a střední školy regionu Jižních Čech. Programy jsou zaměřeny dle zakázky školy na prevenci drog, šikany, záškoláctví, sexuální oblast, agresivity atd.
SDRUŽENÍ META, o. s.	Pravdova 837/II 377 01 J. Hradec	Bc. Božena Havlová	www.osmeta.cz havlova@osmeta.cz	Certifikovaný program prevence rizikového chování u školní mládeže (prevence užívání návykových látek, šikany a ostatního rizikového chování, poruchy příjmu potravy), programy na podporu zdravého životního stylu (výživa, pohyb, duševní zdraví, vztahy, partnerství, etika), semináře pro pedagogy na klíč, osvěty pro rodiče, Dny zdraví. Programy pro žáky jsou realizovány v rámci školní docházky 1 - 2 vyučující hodiny, osvěty pro rodiče podle domluvy, semináře pro pedagogy dvouhodinové nebo celodenní. Aktuální nabídku témat a programů najdete na internetových stránkách organizace.
ELIO, o. s.	Dražejov 17, 386 01 Strakonice	Bc. Magda Nováčková	www.elio.cz Magda.novackova@elio.cz info@elio.cz	Komplexní péče v oblasti preventivního a psychologického působení na škole. Pro základní školy, učiliště, střední školy, gymnázia a vyšší odborné školy nabízíme preventivní programy rizikového chování. Aktuální nabídku programů najdete na internetových stránkách organizace. Občanské sdružení dále zajišťuje také sportovní, psychologicky i primárně-preventivně zaměřené programy v rámci škol v přírodě či lyžařských výcviků, a to včetně lyžařských instruktorů a sportovních lektorů.
INSTITUT PRO ROZVOJ OSOBNOSTI, o. p. s.	Čechova 52, 370 01 České Budějovice	Mgr. Irena Duchoňová, PaedDr. Milan Kyzour	www.ipro.webz.cz direna@seznam.cz milankyzour@seznam.cz	Přednášky s protidrogovou tématikou pro žáky ZŠ (1. – 9. třída), SOU, SŠ a gymnázia; pedagogy, rodiče a veřejnost.
PYRAMIDAS, o. s.	Pohůrecká 19, 370 06 České Budějovice	Mgr. Pavel Vácha Mgr. Markéta Váchová	www.prevence.net pyramidas@seznam.cz	Komplexní program primární a specifické prevence určené pro ZŠ, SŠ (pedagogové, rodiče, žáci a studenti) prováděný formou přednášek, prožitkových seminářů, panelových diskusí intervenčních programů, aj.
THEIA, o. s.	Mánesova 11/3b 370 01 České Budějovice	Barbora Čechová Mgr. Alena Šimová	www.theia.cz info@theia.cz cechova@theia.cz simova@theia.cz	Nabízí programy pro žáky a pracovníky základních škol, zaměřené na prevenci rizikového chování. Programy jsou ve školách realizovány zdarma. 1. „Bezpečný start do školního života“ – určeno pro žáky 1. a 2. tříd 2. „Kyberšikana a virtuální svět“ – určeno pro žáky 6. – 9. tříd 3. „Výtržnictví a extrémismu“ – určeno pro žáky 8. a 9. tříd 4. Kyberšikana a její dopad na dnešní společnost – určeno pro pracovníky škol
Sdružení SPIRÁLA, o. s.	Vyšný 39, 381 01 Český Krumlov	Mgr. Ingrid Jílková Mgr. Jakub Průcha	www.spirala.krumlov.cz os.spirala@gmail.com	Poskytujeme komplexní primární prevenci rizikového chování žáků základních a středních škol a integrační pobytu pro žáky s problémovým chováním.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně.

Služba obsahuje tyto základní činnosti:

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- c) sociálně terapeutické činnosti,
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

Poskytovatel	Název a forma poskytování sociální služby	Adresa	Webové stránky E-mail	Cílová skupina uživatelů
Domeček, středisko pro volný čas a integraci Diakonie a misie Církve československé husitské	Domeček, středisko pro volný čas a integraci Diakonie a misie Církve československé husitské ambulantní	Branka 588, 374 01 Trhové Sviny; Nové město 186, Trhové Sviny	www.domecek.org	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy
Farní charita Týn nad Vltavou	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Bongo ambulantní	Hlinecká 746, 375 01 Týn nad Vltavou	www.tyn.charita.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy
Charita Zliv	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Dominus Tecum ambulantní, terénní	nám. Míru 10, 373 44 Zliv	www.charitazliv.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy
Městská charita České Budějovice	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež V. I. P. ambulantní, terénní	Skuherského 1418/70, 370 01 České Budějovice 3	www.mchcb.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, rodiny s dítětem/děti, etnické menšiny
Městská charita České Budějovice	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Srdíčko – Jiloro ambulantní	Okružní 621/1a, 370 01 České Budějovice 4	www.mchcb.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách
Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice	Salesiánské středisko mládeže – DDM České Budějovice – Otevřené kluby ambulantní, terénní	Emy Destinové 1/1, 370 05 České Budějovice 2	www.sasmcb.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, etnické menšiny
Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice	Kontaktní centrum Maják ambulantní, terénní	Lhenická 1630, 370 05 České Budějovice 2	www.sasmcb.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, etnické menšiny
Domovy KLAS, o.p.s. (vznikl v roce 2011)	Nízkoprahový klub ambulantní	Temelín 15, 373 01 Temelín	www.dvirectemelin.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy
Centrum pro pomoc dětem a mládeži o.p.s.	Nízkoprahový klub pro děti a mládež Bouda ambulantní, terénní	Špičák 114, Latrán, 381 01 Český Krumlov	www.icmck.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, osoby v krizi, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, etnické menšiny
Charita Kaplice	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Molo ambulantní	Družstevní 596, 382 32 Velešín	www.charitakaplice.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy

Charita Kaplice	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Depo ambulantní	Horská 740, 382 41 Kaplice	www.charitakaplice.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy
KoCeRo – komunitní centrum Romů, o.p.s.	KoCeRo – komunitní centrum Romů, o.p.s. ambulantní, terénní	Hřbitovní 425, Horní Brána, 381 01 Český Krumlov	www.kocero.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, etnické menšiny
Farní charita Protivín	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Síť ambulantní	St. Město pod Landštejnem, 378 82 St. Město pod Landšt.		děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy
NADĚJE o. s.	Středisko Naděje Písek – Nábřeží ambulantní	Nábřeží 1. máje 1401, Budějovické Předměstí, 397 01 Písek	www.nadeje.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, etnické menšiny
Občanské sdružení Portus Prachatice	COOLna ambulantní	Zlatá stezka 145, 383 01 Prachatice	www.portusprachatice.cz	děti a mládež ve věku od 15 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy
Občanské sdružení Portus Prachatice	Céčko ambulantní	Národní 1018, 383 01 Prachatice	www.portusprachatice.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 15 let ohrožené společensky nežádoucími jevy
Občanské sdružení Prevent	Station 17 - Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Prevent ambulantní	Spálená 727, 388 01 Blatná	www.os-prevent.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy
Cheiron T, o.p.s.	Cheiron T, o.p.s. ambulantní, terénní	Děkanská 302, 390 01 Tábor	www.cheiront.cz	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, etnické menšiny

6. Dokumenty upravující oblast primární prevence kraje

6.1. Dokumenty kraje

Strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže Jihočeského kraje na období 2012 – 2014 (dále jen „Strategie“) byla sválena zastupitelstvem Jihočeského kraje č. 165/2012/ZK-31 dne 15. 5. 2012. Navazuje na jednotlivé Koncepce v Jihočeském kraji. První Koncepce oddělení prevence a humanitních činností (dále jen Koncepce) byla předložena samosprávě Jihočeského kraje v průběhu roku 2006, schválena byla zastupitelstvem kraje usnesením č. 166/2006/ZK ze dne 20. 6. 2006. Jednotlivé strategie/koncepce korespondovaly nebo navazovaly na Strategie na národní úrovni: Strategii prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy. Strategii prevence kriminality v České republice, Národní strategii protidrogové politiky. Strategie vytyčuje organizační články v systému prevence, stanoví dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle odboru sociálních věcí a zdravotnictví, metodikům prevence v PPP, školám a školských zařízením, ŠMP a NNO. Popisuje nejvýznamnější aktivity v oblasti PP, vyhodnocování MPP, konferenci k prevenci, mapování rizikového chování ve školách, výběr projektů v dotačním titulu MŠMT. Stanoví záměry cílovým skupinám – dětem a mládeži, pedagogickým pracovníkům a specifickým cílovým skupinám. Vymezuje potřeby k eliminaci RCH. Stanoví vize a cíle prevence pro další období.

6.2. Koncepční dokumenty Jihočeského kraje

Strategie protidrogové politiky Jihočeského kraje na období 2012 - 2014

Strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže Jihočeského kraje na období 2012 - 2014

Koncepce sociálního začleňování osob ohrožených sociálním vyloučením na období 2012 - 2014

Koncepce integrace romské menšiny v Jihočeském kraji 2012 – 2014

Koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje v roce 2012 – 2014

6.3. Další koncepční materiály Jihočeského kraje

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje na období 2011 - 2013

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji

7. Aktivity kraje v oblasti primární prevence

Jihočeský kraj zajišťuje především institucionální výkon primární prevence rizikového chování. Spolupracuje se subjekty zabývající se primární prevencí a podílí se dílčím způsobem na vybraných aktivitách směřujících k řešení této problematiky.

Novou aktivitou oddělení prevence a humanitních činností odboru je pořádání krajských konferencí k prevenci rizikového chování. Jihočeský kraj konference pořádá, organizuje a také financuje. I. Krajská konference prevence rizikového chování se uskutečnila v dubnu 2012 a ze zpětnovazebních dotazníků vyplynulo, že je potřeba těchto společných setkávání, kde dochází k výměně odborných znalostí, navázání nových kontaktů, předávání zkušeností a příkladů dobré praxe.

Dále se každoročně pořádají vzdělávací semináře a workshopy pro pracovníky v oblasti rizikového chování, které jsou zaměřeny na zvyšování odborné úrovně v oblasti prevence rizikového chování a jsou financovány z rozpočtu kraje. (Další aktivity jsou již popsány v kapitole 4 – koordinace primární prevence, a také jsou více rozepsány ve Strategii prevence rizikového chování dětí a mládeže Jihočeského kraje na období 2012 - 2014).

V roce 2010 došlo k proškolení ředitelů škol zřizovaných Jihočeským krajem k problematice šikany – odborným lektorem byl PaedDr. Zdeněk Martínek (financované z rozpočtu odbor školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Jihočeského kraje).

8. Financování služeb primární prevence

8.1. Přenesená působnost

V přenesené působnosti v letech 2010 – 2012 směřovaly do primární prevence rizikového chování v kraji finanční prostředky školám, školským zařízením a NNO z účelové státní dotace z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT). Přehled finančních prostředků znázorňuje tabulka.

Rok	2010	2011	2012
Oblast	Dotační program MŠMT pro oblast prevence rizikového chování	Dotační program MŠMT pro oblast prevence rizikového chování	Dotační program MŠMT pro oblast prevence rizikového chování
Dotace MŠMT	1 234 900 Kč (7 projektů škol a 3 projekty NNO)	1 784 000 Kč (12 projektů škol a 4 projekty NNO)	1 669 477 Kč (6 projektů škol a 4 projekty NNO)

Výhled na roky 2013 až 2015: vzhledem k nízké možnosti kraje ovlivnit objemu prostředků v rámci přenesené působnosti, bude Jihočeský kraj vyvíjet maximální snahu o udržení objemu finančních prostředků pro oblast primární prevence dle úrovně roku 2012.

8.2. Samostatná působnost

Jihočeský kraj ze svého rozpočtu podporuje realizaci specifických primárně preventivních aktivit ve školách a školských zařízeních, a to v rámci grantového programu Akčního plánu programu rozvoje JČK (Podpora a rozvoj protidrogové politiky v JČK). V roce 2010, 2011 a 2012 byly podpořeny projekty místních certifikovaných poskytovatelů protidrogových preventivních programů v rámci školní docházky. Výše finančních prostředků znázorňuje tabulka.

Rok	2010	2011	2012
Oblast	Protidrogová primární prevence	Protidrogová primární prevence	Protidrogová primární prevence
Dotace JČK	1 101 107 Kč	920 000 Kč	1 275 000 Kč

Výhled na roky 2013 až 2015: snahou Jihočeského kraje je udržení finančních prostředků na podporu specifických primárně preventivních aktivit ve školách a školských zařízeních i v dalších letech. Rok 2013 – 1 275 000,- Kč, rok 2014 – 1 275 000,- Kč, rok 2015 – 1 300 000,- Kč. Uvedené částky jsou pouze orientační. Konkrétní výše finančních prostředků závisí na aktuální možnosti rozpočtu JČK na daný kalendářní rok.

Dalším finančním zdrojem, kde se nám dařilo získávat finanční prostředky pro školy a školská zařízení, byl Krajský program prevence kriminality. V roce 2011 byly podpořeny projekty pro školy a školská zařízení v celkové výši 330 000,- Kč. Vzhledem ke změně financování a ukončení Krajského programu prevence kriminality bude spolupracováno s obcemi na přípravách projektů prevence kriminality, které by umožnily získání finančních prostředků na preventivní aktivity v problematických školách a školských zařízeních z Programu prevence kriminality MV ČR.

9. Vytvoření, projednání a schválení krajského plánu

Krajský plán primární prevence rizikového chování v Jihočeském kraji na léta 2012 – 2015 byl vytvořen z podnětu MŠMT ČR pro potřeby dotační politiky MŠMT ČR v oblasti podpory primární prevence rizikových projevů chování.

Základním výchozím materiálem pro tvorbu tohoto plánu byla Zastupitelstvem Jihočeského kraje schválena „Koncepce oddělení prevence a humanitních činností na léta 2012 -2014“ (konkrétně dílčí část Strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže Jihočeského kraje na období 2012 – 2014), ze které vyplývají dlouhodobé a střednědobé cíle. Také bylo využito dalších koncepčních dokumentů státu vymezujících problematiku prevence rizikového chování, její směřování, doporučení k tvorbě koncepcí primární prevence v krajích. Důležitými zdroji pro vytvoření krajského plánu jsou vlastní potřeby škol a školských zařízení kraje, záměry kraje, rozvoj pozitivních aktivit, včetně dalších podpůrných materiálů a znalostí problematiky odborných pracovníků.

Struktura a další údaje krajského plánu byly tvořeny dle zadané osnovy ze strany MŠMT ČR.

Krajský plán primární prevence rizikového chování v Jihočeském kraji vypracovala:

Mgr. Pavlína Čalounová, koordinátorka prevence rizikového chování
pracovník odboru sociálních věcí a zdravotnictví, oddělení prevence a humanitních činností.

Na vypracování plánu primární prevence rizikového chování spolupracovali:

Odborníci a kolegové z KÚ JČK

- Mgr. Marek Nerud, vedoucí oddělení, protidrogový koordinátor, odbor sociálních věcí a zdravotnictví krajského úřadu
- Ing. Petr Vačkář, manažer prevence kriminality, odbor sociálních věcí a zdravotnictví krajského úřadu
- Mgr. Monika Hanzelyová, referentka střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb, odbor sociálních věcí a zdravotnictví krajského úřadu
- Mgr. Marie Hanusová, referentka speciálních škol a školských zařízení, odbor školství, mládeže a tělovýchovy krajského úřadu
- Ing. Hynek Čížek, Ph.D., infor. politika, analýzy, DLZ, programy EU, odbor školství, mládeže a tělovýchovy krajského úřadu

Metodici prevence v pedagogicko-psychologické poradně

- Mgr. Petr Šulista – ředitel PPP
- Edita Mečířová Tobi - metodik prevence PPP České Budějovice
- Pavla Nýdlová - metodik prevence PPP České Budějovice
- Mgr. Jakub Průcha - metodik prevence PPP Český Krumlov

- Bc. Božena Havlová - metodik prevence PPP Jindřichův Hradec
- Mgr. Marie Krčková - metodik prevence PPP Písek
- Mgr. Vladimír Hettner - metodik prevence PPP Prachatice
- Mgr. Pavel Vácha - metodik prevence PPP Strakonice
- Mgr. Julie Bláhová - metodik prevence PPP Tábor

Zástupci neziskových organizací v Jihočeském kraji – Arkáda - sociálně psychologické centrum, o. s., Portus o. s., Do Světa o. s., Sdružení Meta o. s., Elio o. s., Pyramida o. s., Spirála o. s., Theia o. s.

Krajský plán primární prevence rizikového chování v Jihočeském kraji na období 2012 - 2015 byl schválen na svém jednání Rady Jihočeského kraje dne 11. 09. 2012 usnesením č. 783/2012/RK-97 a Zastupitelstva kraje dne 20. 12. 2012 usnesením č. 29/2012/ZK-2.

10. Závěr

Krajský plán bude k dispozici v tištěné podobě na Odboru sociálních věcí a zdravotnictví Krajského úřadu Jihočeského kraje u krajské koordinátorky prevence rizikového chování: Mgr. Pavlína Čalounové (email: calounovap@kraj-jihocesky.cz)

Krajský plán bude zveřejněn v sekci Odboru sociálních věcí a zdravotnictví na webových stránkách Jihočeského kraje: www.kraj-jihocesky.cz

S krajským plánem budou seznámeny školy a školská zařízení, odborná veřejnost v Jihočeském kraji, přičemž projekty jednotlivých školských organizací i nestátních neziskových a dalších subjektů ucházející se o finanční prostředky ve výše uvedeném dotačním řízení MŠMT ČR musejí být v souladu s tímto krajským plánem.

Seznam použitých zkratk

ČR - Česká republika

EU - Evropská unie

GP - Grantový program

KÚ - Krajský úřad

JČK - Jihočeský kraj

MP - Městská policie

KKS RCH - Krajská koordinační skupina rizikového chování

KHS - Krajská hygienická stanice

MPP - Minimální preventivní program

MPSV - Ministerstvo práce a sociálních věcí

MŠ - Mateřské školy

MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MÚ - Městský úřad

MV - Ministerstvo vnitra

NNO - Nestátní nezisková organizace

OPL - Omamné a psychotropní látky

OP LZZ - Operační program lidské zdroje a zaměstnanost

OSPOD - Odbor sociálně právní ochrany dětí

OSVZ - Oddělení sociálních věcí a zdravotnictví

OŠMT - Odbor školství, mládeže a tělovýchovy

PČR - Policie České republiky

PK - Prevence kriminality

PMS - Probační a mediační služba

PP - Primární prevence

PPP - Pedagogicko-psychologická poradna

SPRSS - Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb

RCH - Rizikové chování

SŠ - Střední škola

SVP - Středisko výchovné péče

ŠMP - Školní metodik prevence

VŠ - Vysoká škola

WHO - Světová zdravotnická organizace

ZŠ - Základní škola

Termín „sociálně patologické jevy“ se plně nahrazuje „rizikovým chováním“. Jedná se o kontext s trendy

EU a tato terminologie je i v souladu s plánovanou novelizací školského zákona